

Туристичка организација општине

ПАРАЋИН

Број 66-1

Датум 21. 01. 2019 год.

Параћин у срцу Србије...

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ОПШТИНЕ ПАРАЋИН

Краља Петра Првог бр 13 35250 Параћин ПИБ 105621525 МБ 17716883

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА

СПОМЕНИКОМ ПРИРОДЕ

„ВРЕЛО ГРЗЕ“ ЗА 2019. ГОДИНУ

**ГОДИШЊИ ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА
СПОМЕНИКОМ ПРИРОДЕ „ВРЕЛО ГРЗЕ“ ЗА 2019. ГОДИНУ**

Скупштина општине Параћин, на седници одржаној дана 22.11.2013. године, донела је Одлуку о проглашењу заштићеног подручја Споменика природе „Врело Грзе“ („Службени лист општине Параћин“ број 14/13).

На основу природних вредности предео врела Грзе је у оквиру „Плана генералне регулације за туристичка излетишта Грза и Сисевац у Параћину (СО Параћин)“ издвојен као подручје предвиђено за заштиту. У том смислу је Завод за заштиту природе Србије покренуо теренска истраживања 2010-2011. године у циљу вредновања овог простора за потребе заштите. Као резултат ових активности, сагласно Закону о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010 и 91/2010-исправка), предео врела је издвојен као Споменик природе „Врело Грзе“ и категорисан као значајно природно добро (III категорија), чиме је акт о заштити у надлежности општине Параћин. Предлог акта о проглашењу заштићеног подручја заснива се на научно-стручној основи – студији заштите којом се утврђују вредности и начин управљања заштићеним подручјем („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010 и 91/2010-исправка). Овим поступком подручје врела Грзе по први пут се ставља под заштиту. Студијска документација под називом Споменик природе „Врело Грзе“ садржи податке и документацију о положају и границама природног добра, природним особеностима (геоморфолошке, геолошке, хидролошке, климатске, педолошке, вегетацијске, флористичке, фаунистичке и др.), створеним особеностима и традиционалним вредностима, вредновању и категоризацији, концепту заштите и развоја, режиму и мерама заштите, смерницама за даље активности и др.

Природно добро врело Грзе, стављено је под заштиту као Споменик природе „ВРЕЛО ГРЗЕ“, површине 18 ha 85 a 62 m².

Заштићено подручје Споменик природе „Врело Грзе“ налази се на територији општине Параћин, К.О. Горња Мутница, викенд насеље „Грза“, на катастарским парцелама број: 16, 17, 1204/2, 1204/3, 1204/4, 1204/5, 1204/6, 1204/7, 1205, 1206, 1207, 1239 и 6488/1 део (река) и 2/1 део. Катастарске парцеле које као облик власништва имају државну својину су: 2/1 део, 16 и 17, корисник Јавно предузеће „Србијашуме“, и 6488/1 део (река или отока врела) корисник Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе“. Катастарске парцеле које као облик својине имају приватно власништво су: 1204/2, 1204/3, 1204/4, 1204/5, 1204/6, 1204/7, 1205, 1206, 1207, 1239.

Природно добро „Врело Грзе“ сврстава се у III (трећу) категорију заштићеног подручја локалног значаја, ставља се под заштиту да би се очувале јединствене природне појаве и феномени – објекти геонаслеђа хидролошког и спелеолошког карактера, акумулације бигра и травертина, реликтне шумске заједнице, разноврсност флоре и фауне, врсте од међународног и националног значаја и њихова станишта, као и на основу аутентичности, репрезентативности, пејзажне атрактивности и очуваности предела.

Скупштина општине Параћин за управљача заштићеног природног добра категорисаног као заштићено подручје III категорије, одредила је Туристичку организацију општине Параћин.

Према члану 11. Одлуке о стављању природног добра „Врело Грзе“ под заштиту и члану 54. Закона о заштити природе, а према Плану управљања Спомеником природе „Врело Грзе“ за период од 2014. до 2023. године, управљач Туристичка организација општине Параћин доноси Годишњи програм управљања Спомеником природе „Врело Грзе“ за 2019. годину.

На заштићеном подручју у смислу заштите, одржавања и развоја природног добра, ЗАБРАЊУЈЕ СЕ:

1. промена намене површина, изузев промена које проистичу из планских докумената Управљача;
2. градња стамбених, викенд објеката и других објеката;
3. сви радови којима се могу нарушити естетске и амбијенталне вредности заштићеног простора и погоршати карактеристике његове примарне вредности;
4. извођење земљаних, грађевинских и других радова којима се може оштетити, пореметити или угрозити заштићено природно добро и његова околина;
5. изградња индустријских, инфраструктурних, привредних, хидротехничких и других објеката чији рад и постојање могу изазвати неповољне промене квалитета земљишта, воде, ваздуха, живог света, лепоте предела и њихове околине;
6. каптирање извора, изградња хидротехничких објеката, (акумулација, брана..), преграђивање водотока, укључујући и регулацију водотока;
7. изградња рибњака;
8. извођење хидрогеолошких радова без сагласности Завода и Управљача;
9. формирање мрциништа;
10. индустријска и индивидуална експлоатација минералних и неминералних сировина на целом подручју;
11. примарна прерада и предконцентрација сировина;
12. депоновање примарних и секундарних јаловина, складиштење и бацање комуналног, санитарног, индустријског и другог отпада, као и вишкова земље на заштићеном подручју;
13. руковање отровним хемијским материјама, нафтним дериватима и другим опасним материјама у природи;
14. просецање било које нове саобраћајнице, уколико није утврђена важећим просторним или урбанистичким планом, или планским основама које су усаглашене са режимима и мерама заштите подручја;
15. свака промена постојеће морфологије терена и водотока, превођење вода из једног у други водоток, и измена хидродинамичких карактеристика и режима истицања без сагласности Завода и надлежних институција;
16. извођење активности које могу довести до оштећења или деградације објеката геонаслеђа;
17. узимање фосилоносних материјала са геолошких профила;

18. експлоатација бигра;
19. уништавање, узнемиравање, сакупљање и предузимање других активности, којима би се могле угрозити биљне и животињске врсте и њихова станишта, а све у складу са Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре („Службени гласник РС“ бр. 9/2010), Наредбом о забрани сакупљања појединих заштићених врста дивље флоре и фауне у 2012. Години („Службени гласник РС“ бр. 24/2012) и Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“ бр. 5/2010, 47/2011), врста које се наводе у „Црвеним књигама“ и „Црвеним листама“ флоре и фауне;
20. извођење радова на чистој сечи, пустошењу и крчењу шумског комплекса, као и свака непланска сеча и уништавање аутохтоних врста дрвећа и жбуња, осим узгојно-санитарних радова и активности на очувању локалитета са реликтном шумском вегетацијом;
21. предузимање радње којима се слаби приносна снага шуме или угрожава функција шуме;
22. сеча стабала заштићених и строго заштићених врста дрвећа;
23. постављање (укуцавање) информационих табли и других обавештења по стаблима;
24. крчење вегетације и обављање других радњи на местима уз водоток и на бигреној акумулацији на начин који могу изазвати процесе јаке водне ерозије и неповољне промене предела;
25. садња, засејавање и насељавање врста биљака страних за природни живи свет овог подручја;
26. узнемиравање птица;
27. неконтролисано порибљавање водотока за привредни риболов;
28. насељавање алохтоних и врста животиња страних за природни живи свет овог подручја;
29. ложење ватре на заштићеном простору.

На заштићеном подручју у смислу заштите, одржавања и развоја природног добра, ОГРАНИЧАВАЈУ СЕ следеће активности:

1. обављање научно-истраживачких радова, мониторинг стања животне средине, контролисана едукација и популаризација које треба вршити по посебним условима заштите природе;
2. израда водозавата, дубоких бушотина или посебно издвојених објеката за потребе водоснабдевања;
3. презентација и популаризација природних вредности, као и све активности које могу имати значајан неповољан утицај на природне и друге вредности заштићеног подручја;
4. активности за потребе туризма, као и контролисане туристичке посете;
5. инфраструктурно опремање и уређење простора за потребе рекреације и туризма, образовног и научног рада, планинарских активности и друго;
6. сузбијање инвазивних врста флоре и фауне на заштићеном подручју применом механичких и биолошких мера;
7. уређење и унапређење амбијенталне разноврсности и лепоте предеоног лика и високих квалитета елемената животне средине;

8. примена мера у газдовању у шумама којима се осигурава умерено повећање површина под шумским екосистемима и побољшање њихове структуре и здравственог стања, посебно у погледу заступљености виших узгојних типова и већих дебљинских разреда, количине и квалитета дрвне масе, разноврсности и аутохтоности флористичко-дендролошког састава;
9. риболов, на рекреативни (ухвати и пусти), санациони и научноистраживачки, са планским активностима на регулисању бројности рибе, с тим што се на појединим деловима водотока, који су значајни за репродукцију, риболов може забранити;
10. очување и унапређење разноврсности аутохтоног живог света, посебно ретких, заштићених и у другом погледу значајних биљних и животињских врста, њихових популација и станишта;
11. лов, у оквирима одржавања оптималне бројности и здравственог стања популација ловних врста.

УПРАВЉАЧ заштићеног подручја има обавезе да:

1. чува, унапређује и промовише заштићено подручје;
2. спроводи прописане мере заштите;
3. доноси програм управљања и доноси акт о унутрашњем реду и чуварској служби,
4. на прописан начин обележи заштићено подручје, границе и режим заштите,
5. осигура несметано одвијање природних процеса и одрживо коришћење заштићеног подручја,
6. даје сагласност за обављање научних истраживања, извођење истражних радова, снимање филмова, постављање привремених објеката на површинама у заштићеном подручју даје друга одобрења у складу са Законом и Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби,
7. обезбеди надзор над спровођењем услова и мера заштите природе,
8. прати кретање и активности посетилаца и обезбеђује обучене водиче за туристичке посете,
9. води евиденцију о људским активностима, делатностима и процесима који представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја и о томе доставља податке Заводу и Министарству,
10. у сарадњи са надлежним органима спречава све активности и делатности које су у супротности са актом о заштити и које представљају фактор угрожавања и девастације заштићеног подручја,
11. доноси акт о накнадама и
12. врши друге послове утврђене Законом и Одлуком о проглашењу заштићеног подручја.

Туристичка организација општине Параћин, као управљач заштићеним подручјем Спомеником природе „Врело Грзе“ израдила је Идејни пројекат уређења Споменика природе „Врело Грзе“, на основу којег је у складу са законом и свим дозволама спровела уређење Споменика природе „Врела Грзе“ у 2016. и 2017. години.

Приоритетне активности и задаци који се планирају Годишњим програмом управљања Спомеником природе „Врело Грзе“ за 2019. годину су заштита природних, културних вредности животне средине Споменика природе „Врело Грзе“, односно:

- Презентација и популаризација
- Заштита флоре и фауне
- Заштита споменика геонаслеђа
- Заштита предела
- Заштита животне средине.

Планирани задаци:

1. Популаризација и презентација Споменика природе „Врело Грзе“ што обухвата:

- Штампање флајера, лифлета, каталога, публикација и сл.
- Израду WEB презентације, израду информативних пунктова и др.

Финасијска средства и материјалне претпоставке за извршавање поверених послова у управљању заштићеним подручјем и начин њиховог обезбеђења:

Финансирање заштићеног добра према закону о заштити природе, обезбеђује се:

- Из буџета општине

Финансијска средства неопходна за остваривање мера и активности из Годишњег програма управљања Спомеником природе „Врело Грзе“, обезбеђују се из буџета општине Параћин.

Сагласност на Годишњи програм управљања СП „Врело Грзе“ даје општински орган управе надлежан за послове заштите животне средине.

директора ТО Параћин
Аљоша Глигоријевић
Аљоша Глигоријевић дипл. филолог